

Vlaams
Parlement

vergadering **C2 – WON1**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie

van 27 september 2012

INHOUD

- Vraag om uitleg van de heer Marc Hendrickx tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de bekendmaking van toekomstige doorlichtingen van huisvesters
- 2166 (2011-2012) 3
- Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het Belgische eindrapport naar aanleiding van de gewestelijke kosten-batenanalyses in het kader van de invoering van slimme meters
- 2280 (2011-2012) 5

■

Waarnemend voorzitter: mevrouw Patricia De Waele**Vraag om uitleg van de heer Marc Hendrickx tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de bekendmaking van toekomstige doorlichtingen van huisvesters - 2166 (2011-2012)**

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx: Minister, een paar maanden geleden hebben wij hier zeer uitgebreid het geval van de sociale huisvestingsmaatschappij Inter-Vilvoordse besproken. Over de grenzen van meerderheid en oppositie waren we het eens dat tegen zulke wantoestanden keihard moet worden opgetreden. U hebt zelf ook onmiddellijk de koe bij de horens gevat en bent opgetreden.

Naar aanleiding van die discussie werd ook de vraag gesteld of er nog maatschappijen waren waarop wij toch wat nader toezicht zouden moeten uitoefenen. Toen hebt u gezegd dat er bijvoorbeeld bij de Goedkope Woningen in Aarschot een onderzoek zou starten in juni, dat bij de maatschappij Ninove Welzijn een onderzoek zou plaatsvinden in het najaar en bij de maatschappij in Ronse begin 2013.

Bij al deze maatschappijen zijn er blijkbaar aanwijzingen van fraude of wanbeheer. Een half jaar tot een jaar op voorhand kondigt men aan dat de afdeling Toezicht hen zal controleren. Aan wie mogelijk betrokken is bij de beweerde wanpraktijken, wordt dus een enorme voorsprong gegeven. Iemand die fraudeert, kan in die tijd zijn verdediging opbouwen en sporen uitwissen. In dit digitale tijdperk kun je natuurlijk geen dossiers meer in de kachel duwen, maar er zijn genoeg alternatieven. Verhalen kunnen op elkaar worden afgestemd. Collusie heet zo iets. Klokkenluiders of potentiële klokkenluiders kunnen worden buitengepest of intern zwartgemaakt. In het extreemste geval, zoals in Ninove, kunnen belangrijke betrokkenen misschien zelfs een wanhoopsdaad plegen of verdwijnen. Al die elementen zullen het voor Toezicht een ware sisyfusarbeid maken om nog de waarheid boven te spitten, als ze eindelijk aan hun controle beginnen.

Ik kan me niet inbeelden dat de minister van Financiën aan een parlementslid een lijst zou geven van de bedrijven die verdacht worden van belastingontduiking, laat staan dat hij zou meedelen wanneer de fiscus er precies zou binnenvallen of bepaalde bewijsstukken zou opvragen. Voor huisvesters gebeurt dat echter wel. Geheimhouding van de verstrekte informatie is daardoor onmogelijk. Zelfs als iedereen zijn mandaat serieus neemt en niet naar de pers holt, raakt alles toch bekend zodra het antwoord wordt gepubliceerd.

Minister, de feiten zijn wat ze zijn: Toezicht is onvoldoende bemand om bij noodzakelijke onderzoeken kort op de bal te spelen. Het onvermijdelijke gevolg is dat sommige malversanten een half jaar tot een jaar of zelfs langer respijt krijgen, met alle gevolgen van dien. We kunnen dan twee dingen doen: de eerste optie is om Toezicht de middelen te geven om op meerdere plaatsen tegelijk multidisciplinair onderzoek te doen. Maar we leven natuurlijk in budgettair moeilijke tijden en dat is dus vooralsnog uitgesloten. Een tweede optie is dat we tijdens die lange wachtperiode voor het onderzoek zo weinig mogelijk alarmbellen laten afgaan bij de betrokkenen. Toezicht gaat weinig vangen zolang we met de fanfare op kop het bos in trekken.

Allicht gebeurt het zelden dat een parlementslid ervoor pleit om zijn informatierecht te beperken. Ons parlementair controlerecht is een groot goed en ik wil het hoegenaamd niet in twijfel trekken. Maar we moeten ons er ook bewust van zijn dat wij in een open huis werken, waar gevoelige informatie niet lang binnenskamers blijft. Daarom wil ik toch een lans breken voor een discreter systeem om te communiceren over de onderzoeken van Toezicht.

Minister, bent u van mening dat de manier waarop er thans wordt gecommuniceerd over toekomstig onderzoek van Toezicht naar mogelijke fraude of wanbeheer bij huisvesters al

dan niet een impact heeft op de efficiëntie van dat onderzoek? Zo nee, bent u van mening dat er nood is aan een discretere manier om hierover te communiceren of het parlement te informeren? Zo ja, welke? Plant u eventueel initiatieven?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Zoals u weet, plant Inspectie Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) zijn toezichtacties op basis van een risico-inschatting. Dat is nieuw. We baseren ons daarvoor op kwantitatieve informatie of cijfergegevens, maar ook op kwalitatieve informatie. Enerzijds gebeurt er dus vooral een financiële analyse en anderzijds wordt er vooral gekeken naar informatie die is verzameld in toezichtacties de voorbije jaren. Als je dat netjes in kolommen groepeerd, kun je zien welke huisvestingsmaatschappij cijfermatig in de problemen lijkt te komen of geregeld op de vingers is getikt door Inspectie. Op basis daarvan kan de noodzaak blijken aan een multidisciplinair onderzoek door ons agentschap Inspectie.

Als wij zo'n onderzoek plannen, omdat er ergens een oranje of zelfs rood licht gaat branden in die tabellen, doet zich dat meestal en vooral voor omwille van een vorm van disfunctioneren, mogelijk zelfs wanbeheer. Fraude kan natuurlijk deel uitmaken van een problematiek, zoals eerder is gebleken bij een aantal huisvestingsmaatschappijen, u welbekend. Fraude kan voorkomen. Maar wanneer er sporen zijn van fraude, wordt er niet gewacht tot het moment dat men in de rij der onderzoeken daar even kan gaan kijken. Dan wordt het onmiddellijk onderzocht en gemeld. Dat wordt meteen aangepakt.

Bij de andere onderzoeken gaat het soms om het miskennen van een aantal algemeen aanvaarde principes van behoorlijk bestuur. Louter het feit dat men weet dat er controles zullen komen, kan ervoor zorgen dat huisvestingsmaatschappijen die bewust dan wel onbewust in de fout gaan, zelf eens grondig nakijken wat ze beter kunnen doen.

Het effect van die controles is dan tweeledig. Enerzijds kan men vanzelfsprekend per huisvestingsmaatschappij die men controleert een en ander uitspitten en bijvoorbeeld een verbeterplan opleggen. Anderzijds werkt het enigszins als een flitspaal. Niet iedereen wordt geflitst. Niet iedereen komt langs zo'n paal, maar het loutere feit dat men weet dat dit kan gebeuren, heeft ook een soort preventief effect. Het lijkt me heel raadzaam huisvestingsmaatschappijen te laten beseffen dat er mogelijk iets aan de hand is, waarbij we van een afstand denken te kunnen oordelen dat een maatschappij niet op de meest ideale wijze wordt bestuurd, zodat ze zelf ook eventuele maatregelen kunnen nemen om dat bestuur te verbeteren.

Vanzelfsprekend wordt er daarnaast bij fraude nooit getalmd, voor alle duidelijkheid. We treden telkens onmiddellijk op. Ik denk dat u ook hebt gezien dat we dan zeer doortastend te werk trachten te gaan. De overgrote meerderheid van de problemen die we zien bij huisvestingsmaatschappijen, betreffen echter veeleer dat deugdelijk bestuur. Het is goed dat ze ter zake zelf al een aantal stappen kunnen zetten. Hoe sneller die stappen worden gezet, des te liever ik dat heb, of die nu het gevolg zijn van een onderzoek of van een preventieve actie van de huisvestingsmaatschappij zelf.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx: Minister, het is natuurlijk goed dat, als er inderdaad fraude wordt vastgesteld of vermoed, er dan heel kort op de bal wordt gespeeld en men onmiddellijk optreedt. Ik betwijfel of dat steeds het geval is, maar het is natuurlijk ook eigen aan fraude dat het vaak lang duurt voor men daar gevolgen van merkt.

Ook wat de andere controles betreft, die kunnen worden aangewend als flitspaal of stimulans om beter te doen, lijkt het me nodig dat we heel kort op de bal spelen, zodat de huisvestingsmaatschappijen weten dat ze bij de minste misstap kunnen worden gecontroleerd en dat ze inderdaad beter moeten doen. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het Belgische eindrapport naar aanleiding van de gewestelijke kosten-batenanalyses in het kader van de invoering van slimme meters - 2280 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, minister, geachte leden, dit is in feite een opvolgvraag.

Over de problematiek van de slimme meters hebben we het immers in mei nog uitgebreid gehad in deze commissie. We hebben hoorzittingen georganiseerd met vertegenwoordigers van KEMA, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Minaraad, het consortium van sociale organisaties, de distributienetbeheerders en de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG). Op basis daarvan was er in deze commissie een ruime consensus om, voorlopig althans, een volledige uitrol van slimme meters in Vlaanderen als onverantwoord te bestempelen: er zijn te veel onbekenden en de gemaakte kosten-batenanalyses toonden duidelijk aan dat de potentiële winst voor Vlaanderen niet opweegt tegen de investering van bijna 2 miljard euro voor de uitrol van de slimme meters. De commissie, en ondertussen ook de regering, leek het goed te wachten op de resultaten van de proefprojecten van de netbeheerders. Deze week nog konden we de start, op het terrein dan toch, van het proefproject van Eandis zien. In de loop van de komende maanden en jaren verwachten we daar de resultaten van, die hopelijk interessant zullen zijn.

Dit past natuurlijk in een groter geheel, namelijk de Europese richtlijn die de lidstaten ertoe verplicht om tegen uiterlijk 3 september 2012 een evaluatie over te maken aan de Europese Commissie. Het Vlaamse werk gebeurde dus in het kader van het Belgische standpunt dat uiteindelijk moest worden overgemaakt aan de Europese Commissie. De drie gewesten moesten ter zake een soortgelijke oefening doen. In de schoot van ENOVER, het overlegorgaan waarin de drie gewesten en de federale overheid overleggen over energie, is er ook een werkgroep slimme meters opgericht.

Op het moment van de hoorzitting in het voorjaar was de kosten-batenanalyse van het Waalse Gewest nog niet bekend. Die van Brussel leek licht negatief te zijn. De conclusie van het Belgische rapport viel dan ook nog niet te trekken. Ik heb begrepen dat het de bedoeling was dat dit standpunt deze zomer zou worden voorbereid, om te kunnen voldoen aan de Europese deadline van 3 september.

Minister, bent u ondertussen op de hoogte van de kosten-batenanalyse van het Waalse Gewest? Zo ja, wat waren de bevindingen en de resultaten daarvan? Wat zijn de eventuele verschillen met de Vlaamse oefening ter zake? Hoe verklaart u die verschillen die er eventueel zouden zijn ontstaan? Tot welk resultaat is de ENOVER-werkgroep gekomen? Wat is het resultaat van het Belgische eindrapport? Wat is het standpunt dat België heeft overgemaakt aan de Europese Commissie, en heeft de Europese Commissie daar al op gereageerd? Zo ja, wat was de reactie? Zo niet, wat is dan het verdere traject de komende weken en maanden? Zijn er ook in Brussel en Wallonië proefprojecten zoals we die in Vlaanderen kennen? Zijn er verdere afspraken gemaakt tussen de gewesten om de resultaten van die proefprojecten naast elkaar te leggen en in functie daarvan de verdere uitrol van de slimme meters gezamenlijk te bespreken?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Mijnheer Bothuyne, ik dank u voor uw vraag. Ik vind dit zelf ook een zeer interessante vraag, die we ons deze zomer ook hebben gesteld.

De Waalse regulator, de Commission wallonne pour l’Energie (CWaPE), heeft op 11 juli 2012 haar kosten-batenanalysestudie gepubliceerd. Op basis van de aannames die de CWaPE hanteert, is de netto contante waarde van het uitrolscenario van de ‘full rollout’, dat tegen 2020 een aandeel van ongeveer 80 procent slimme meters beoogt, negatief, ten belope van bijna 186 miljoen euro. Anderzijds – en dat is mogelijk verrassend – werd ook een alternatief scenario geëvalueerd, een scenario dat ze Smart Meter Friendly hebben genoemd en waarin een gesegmenteerde uitrol van slimme meters tot een positief nettoresultaat van 585 miljoen euro zou leiden.

Op het eerste gezicht lijken die resultaten natuurlijk vrij sterk af te wijken van de resultaten van de Vlaamse kosten-batenanalyse. Dan heb ik het niet zozeer louter over de cijfers. Ik besef dat die al wel eens kunnen verschillen naargelang de aannames. In de Vlaamse kosten-batenanalyse hield het effect van een gesegmenteerde uitrol echter duidelijk het risico in van verhoogde kosten en niet of laattijdig gerealiseerde baten. Met andere woorden, de voorlopige Vlaamse conclusie was veeleer omgekeerd, namelijk dat enkel een volledige uitrol erin zou kunnen slagen een batig saldo op te leveren, en dan nog een zeer matig batig saldo, en dat een gesegmenteerde uitrol daar niet in zou slagen. In Wallonië komt men tot een andere bevinding.

De aannames in de verschillende gewesten zijn natuurlijk niet dezelfde. Soms zijn die verschillen objectiveerbaar: verschillen in wetgeving, sociologische en economische factoren en geografische verschillen. Andere afwijkingen zijn minder evident. Zo werd aan een vermindering van het verbruik in Wallonië geen enkele baat gekoppeld. Ik vind dat zelf een wat bizarre keuze. Ik heb aan de VREG gevraagd om deze verschillen te onderzoeken en hierover te rapporteren. Ik sluit vanzelfsprekend niet uit dat ook wij kunnen leren van de wijze waarop in Wallonië een aantal zaken zijn onderzocht.

Het eindrapport van de ENOVER-werkgroep is publiek beschikbaar. De verkregen resultaten geven aan dat de voorwaarden met het oog op de invoering in België van slimmetersystemen a rato van 80 procent in 2020 niet zijn vervuld. Daarnaast geeft het rapport een overzicht van de lopende activiteiten en onderzoeksprojecten voor de integratie van slimme meters in de verschillende gewesten. Het eindrapport werd op 30 augustus van dit jaar door ENOVER overgemaakt aan de Europese Commissie. Op dit moment heeft de Europese Commissie nog niet gereageerd op het Belgisch rapport. Wel is binnenkort een toelichtingsvergadering gepland. Die timing is vrij logisch en normaal.

Vanaf 1 oktober 2012 zullen Eandis en Infrax een grootschalig proefproject met 50.000 slimme meters uitvoeren in heel Vlaanderen. Op die manier zouden alle gegevens moeten kunnen worden verzameld die het kosten-batenmodel kunnen verrijken. Het gaat ook om het testen van de functionaliteiten. De VREG zit de stuurgroep van dit project voor en zal regelmatig terugkoppelen naar het beleidsplatform ‘Slimme netten’. De eerste resultaten van dit tweede proefproject zullen in de loop van 2013 ter beschikking zijn. Op dat moment zullen we de kosten-batenanalyse dan ook kunnen actualiseren.

Er zijn ook al eerste resultaten van het eerdere onderzoek in Hombeek. Daaruit blijkt dat er wel degelijk mensen zijn die erin slagen om te besparen op energie, maar dat de algemene resultaten in besparing toch aan de erg lage kant zijn, zelfs voor elektriciteit. Het grote onderzoek zou ons toch veel meer moeten kunnen leren, niet enkel over de kosten maar ook over de baten. Op dat moment zullen we tot een zeer gedegen beslissing kunnen komen. Intussen zullen we onderzoeken op welke wijze Wallonië de analyses uitvoert.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, ik dank u voor het antwoord. Dit onderwerp zal ongetwijfeld nog vaak besproken worden in de commissie. Het is belangrijk om waakzaam te

zijn en proactief te werken. Op Europees niveau zijn er nog altijd geen standaarden afgesproken waaraan een slimme meter moet voldoen. De vraag is of we zelf geen initiatief kunnen nemen na de eerste proefprojecten en of we zelf geen voorstel aan Europa kunnen doen, liefst in overleg met de andere gewesten. Het kan alleen maar onze positie versterken.

Minister Freya Van den Bossche: De standaard is natuurlijk heel erg belangrijk omdat die ook zal bepalen wat zo'n meter zal kosten. Het is van belang voor die landen waar men de slimme meter wil invoeren dat er voldoende aanbieders zijn op de markt, zodat er ook een volume-effect is dat een prijsvoordeel zou kunnen opleveren. De bepaling van de functionaliteiten is dus belangrijk voor de prijs, maar ook voor de baten. De slimme meter die deze week is geïnstalleerd, is – in alle eerlijkheid – nog helemaal niet zo slim. Door een druk op de toets, kan men wat aflezen over z'n verbruik. Hij geeft nog geen informatie over hoe duur het is om op dat moment zoveel te verbruiken. Als men echt minder wil gaan verbruiken, is het zinvol dat men weet hoeveel het kost om energie te verbruiken op een bepaald moment. De huidige slimme meter kan dat nog niet. De functionaliteiten zullen dus ook belangrijk zijn voor de baten: wat kan men besparen? Ik ben het met u eens dat het bijzonder belangrijk is om op tijd de kosten en de baten te kennen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■